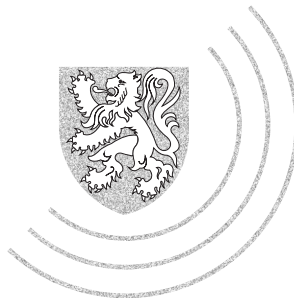

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

4 maart 2004

VOORSTEL VAN DECREET

– van mevrouw Ria Van Den Heuvel en de heren Jan Roegiers en Jan Van Duppen –

**betreffende een ondersteuningsbeurs voor personen in de opleiding
“ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting”**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Sinds een aantal jaren bestaat er een specifieke opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting. Die opleiding is bedoeld voor mensen die zelf in een situatie van armoede leven, of daar langere tijd in verkeer hebben. Met dit decreet wordt een regeling in het leven geroepen voor het verstrekken van ondersteuningsbeurzen, zodat enkele financiële drempels worden weggenomen voor personen die die opleiding willen volgen.

Elke burger heeft recht op onderwijs, en moet de mogelijkheid krijgen zich voldoende te scholen om volwaardig te kunnen participeren aan de samenleving, en kans te hebben op een goede baan. Iemand die niet over voldoende eigen middelen beschikt om dat onderwijs te betalen, heeft recht op een beurs, ongeacht of het gaat om een universitaire opleiding of een opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting.

Sinds meer dan tien jaar, in het bijzonder onder impuls van het Algemeen verslag over de armoede, wordt erkend dat oplossingen voor het armoedevraagstuk uitgewerkt moeten worden in samenwerking met de mensen die zelf in een situatie van armoede verkeren. Het dagelijkse contact met de realiteit van armoede levert ervaringen op die rechtstreeks bruikbaar zijn bij de oplossing van de problematiek. Het inzetten van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting is een van de belangrijke methodieken op dat vlak. Onze samenleving heeft behoefte aan professioneel opgeleide ervaringsdeskundigen. Het creëren van een opleidingsbeurs voor die opleiding komt dus niet alleen de cursist zelf ten goede, maar ook de samenleving als geheel.

Uit een enquête die werd uitgevoerd in samenwerking met het HIVA bleek dat de meeste deelsectoren binnen de social-profitsector belangstelling hebben voor het inzetten van ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting. Het verbeteren van de dienstverlening aan personen die in armoede leven, wordt als belangrijkste meerwaarde gezien.

Uit diezelfde enquête werd duidelijk dat er één belangrijke voorwaarde is voor het inzetten van ervaringsdeskundigen in welzijnsorganisaties en in andere dienstenorganisaties. De welzijnsorganisaties verwachten dat de ervaringsdeskundigen die ze aannemen eerst een professionele vorming hebben

gekregen. Die opleiding is nodig om de persoonlijke ervaring met armoede voldoende te kunnen vertalen in een meer algemene deskundigheid en om die ervaring in een professionele omgeving te hanteren en toe te passen.

Die opleiding bestaat, en het potentieel aan cursisten is er (helaas) ook. Paradoxaal genoeg onder vinden personen in een armoedesituatie echter een financiële drempel om de professionele opleiding tot ervaringsdeskundige te volgen. De financiële middelen van die mensen zijn dermate beperkt, wegens een lage uitkering en/of een schuldenlast, dat extra kosten voor het volgen van de cursus de gezinstaken ernstig in gevaar brengen. In die situatie kunnen zij dus niet op eigen kracht hun doel bereiken, namelijk hun eigen ervaringen professioneel inzetten. De mogelijke meerwaarde die de ervaringsdeskundigen kunnen bieden aan de samenleving bij de effectieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, dreigt daarmee ernstig onderbuit te blijven.

Niet iedereen kan een cursus tot ervaringsdeskundige volgen

De cursus ervaringsdeskundige die op dit ogenblik georganiseerd wordt, duurt acht semesters. Het programma bevat uiteenlopende vormingsmodules, waarvan er twee betrekking hebben op de verwerking van het eigen armoedeverleden. De toelatingscriteria voor die professionele opleiding zijn de volgende :

1° leeftijdsvoorwaarde :

- ten minste 23 jaar zijn bij aanvang van de cursus ;

2° voorwaarden die betrekking hebben op de uitsluitingservaring in het verleden :

- geen diploma hoger onderwijs hebben ;
- nooit langer dan in totaal één jaar een studiebeurs gekregen hebben ;

3° criterium van armoedesituatie :

- in een referteperiode van vijf jaar voorafgaand aan de aanvraag van de studiebeurs minstens vierentwintig maanden uitkeringsafhankelijk geweest zijn. Die periode moet geen aaneengesloten periode zijn, maar moet wel aangetoond kunnen worden met de nodige attesten ;

- het reële beschikbare gezinsinkomen waarvan de aanvrager geleefd heeft, mag niet hoger liggen dan een bepaald bedrag.

Hoogte van de ondersteuningsbeurs

In het hoger onderwijs zijn de studietoelagen gereleerd aan het inkomen van de ouders. Het maximumbedrag voor de studietoelagen in het hoger onderwijs voor het academiejaar 2003-2004 bedraagt 2.886 euro. Het is niet meer dan billijk aan cursisten die de opleiding tot ervaringsdeskundige volgen, een ondersteuningsbeurs van dezelfde orde van grootte toe te kennen. Aangezien het altijd gaat om personen met een zeer beperkt gezinsinkomen, wordt voorgesteld de ondersteuningsbeurs aan alle betrokken cursisten uit te keren.

Het reële besteedbare inkomen van mensen die in een situatie van armoede verkeren, is van veel meer factoren afhankelijk dan de uitkering of het salaris dat zij ontvangen. Zo speelt de torenhoge schuldenlast van veel mensen een belangrijke rol. Een inkomensafhankelijke beurs zou onvermijdelijk tot grote sociale onrechtvaardigheden leiden. Bovendien mag de ondersteuningsbeurs niet opgevat worden als een aanvulling op het gezinsinkomen, maar wel als een bedrag ter dekking van de kosten voor het volgen van de opleiding zelf. Een modulering afhankelijk van de feitelijke gezinssituatie is daarentegen wel wenselijk. Het combineren van een opleiding en de zorg voor minderjarige kinderen brengt immers specifieke extra kosten met zich mee.

Om optimaal aan de situatie van de cursisten tegemoet te komen, wordt geopteerd voor een systeem waarbij de ondersteuningsbeurs in maandelijkse bedragen wordt uitgekeerd. Dat maakt het ook mogelijk dat de uitkering onvoorwaardelijk is : een uitgekeerd bedrag moet nooit door de cursist worden terugbetaald. De toepassing van uniforme criteria voor alle cursisten en een bedrag dat gebaseerd is op de bestaande regeling voor de studietoelagen maakt de ondersteuningsbeurs voor ervaringsdeskundigen rechtvaardig, eenvoudig toepasbaar en transparant voor alle betrokkenen.

Wie kan de opleidingen organiseren ?

Om de opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting (OED) te kunnen organiseren, moet het opleidingsinstituut erkend worden door de minister bevoegd voor bijstand aan personen.

De OED-opleiding moet beantwoorden aan een aantal voorwaarden die betrekking hebben op :

- 1° de opleidingsduur, die momenteel maximaal acht semesters bedraagt ;
- 2° de fasering van de opleiding ;
- 3° de inhoud van het opleidingsprogramma en de eindtermen.

Financiële implicaties voor de overheid

Op dit ogenblik worden in Vlaanderen een vijftientigtal personen tot ervaringsdeskundige opgeleid. Indien we rekening houden met de toekenning van een studietoelage van 2.886 euro per persoon, zou dat neerkomen op een noodzakelijk budget van 129.870 euro per jaar.

Voor de volgende jaren wordt een toename verwacht tot maximum 130 personen (tegen september 2007) die tegelijk in opleiding zijn. Dat vereist een budget van maximum 375.180 euro per jaar.

Dat bedrag wordt jaarlijks door de Vlaamse regering gestort in een op te richten “ondersteuningsfonds ervaringsdeskundigen armoede en sociale uitsluiting in opleiding”.

Maatschappelijke meerwaarde

De opleiding van personen tot ervaringsdeskundige levert een toegevoegde waarde op verschillende domeinen. In de eerste plaats evolueren de ervaringsdeskundigen tot specialisten die een zinvolle inbreng hebben binnen alle sectoren waar armen dagdagelijks mee geconfronteerd worden (onderwijs, recht, werkgelegenheid, gezondheidszorg, de social-profitsector, enzovoort), en kunnen ze bijdragen aan een effectief beleid ter bestrijding van de armoede. Ten tweede, en daaraan gekoppeld, neemt de kwaliteit van de dienstverlening aan armen toe. Ten derde wordt op die manier de financiële inspanning van de overheid in de vorm van een studietoelage gecompenseerd door het wegvallen van de kosten van de uitkering, aangezien de ervaringsdeskundige kan doorstromen naar een volwaardige plaats op de arbeidsmarkt. Voor de ervaringsdeskundige zelf blijft de kans om een opleiding te volgen en een zinvolle baan te vinden, en zo de sociale uitsluiting te doorbreken, natuurlijk de grootste meerwaarde.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 3

Dit artikel bevat de formulering van het recht op een ondersteuningsbeurs voor personen die de opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting volgen.

Artikel 4

Dit artikel bepaalt wie in aanmerking komt voor de ondersteuningsbeurs.

Artikel 5

Dit artikel bepaalt de nadere regelen voor de toekenning van de ondersteuningsbeurs.

Artikel 6

Dit artikel regelt de wijze van erkenning van de opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting.

Artikel 7

Met dit artikel wordt een fonds opgericht ter financiering van de ondersteuningsbeurs voor de opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting.

Artikel 8

Dit artikel regelt de procedure voor de aanvraag en de toekenning van de ondersteuningsbeurs voor de opleiding.

Ria VAN DEN HEUVEL

Jan ROEGIERS

Jan VAN DUPPEN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Voor dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° armoede : een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan, dat de armen scheidt van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving en waarbij ze niet op eigen kracht deze kloof kunnen overbruggen ;
- 2° ervaringsdeskundige : persoon die armoede heeft ervaren, deze ervaring heeft verwerkt en verruimd en via gerichte vorming houdingen, vaardigheden en methoden kreeg aangereikt om de verruimde armoede-ervaring deskundig aan te wenden in een of meerdere sectoren van de armoedebestrijding ;
- 3° ondersteuningsbeurs : financiële bijdrage tot dekking van de kosten die voortvloeien uit het volgen van de specifieke opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting ;
- 4° opleiding : de gerichte opleiding als bedoeld in 2°, aangeboden door een daartoe erkende instelling, die een persoon houdingen, vaardigheden en methoden verschaft om eigen ervaringen te kunnen aanwenden in een of meerdere sectoren van de armoedebestrijding.

Artikel 3

Elke persoon die een opleiding tot ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting volgt onder de voorwaarden omschreven in artikel 4, heeft recht op een ondersteuningsbeurs zoals omschreven in artikel 5.

Artikel 4

Om in aanmerking te komen voor de ondersteuningsbeurs zoals omschreven in artikel 5, moet een persoon cumulatief voldoen aan de volgende voorwaarden :

- 1° hij of zij volgt een opleiding tot ervaringsdeskundige bij een instelling die erkend is door de minister bevoegd voor bijstand aan personen ;
- 2° hij of zij heeft de leeftijd van drieëntwintig jaar bereikt op het ogenblik van de aanvang van de opleiding ;
- 3° hij of zij moet het bewijs kunnen leveren van persoonlijke ervaring met een armoedesituatie. Dat bewijs wordt geleverd indien de persoon die de opleiding volgt binnen een referteperiode van vijf jaar, voorafgaand aan de aanvraag van de ondersteuningsbeurs, minstens vierentwintig maanden uitkeringsafhankelijk is geweest. Die periode moet kunnen worden aangetoond met de nodige attesten van de betrokken administratieve diensten ;
- 4° hij of zij mag op het ogenblik van de aanvraag van de ondersteuningsbeurs niet meer dan in totaal één jaar een studietoelage ontvangen hebben in België ;
- 5° de ondersteuningsbeurs mag uitsluitend worden gebruikt voor het dekken van de kosten die voortvloeien uit het volgen van de opleiding, en wordt dus niet beschouwd als beschikbaar inkomen van de persoon die de ondersteuningsbeurs ontvangt.

Artikel 5

Het bedrag van de ondersteuningsbeurs bedraagt 2.886 euro per cursist per jaar en wordt jaarlijks geïndexeerd.

De ondersteuningsbeurs is niet afhankelijk van het inkomen van de persoon die de opleiding tot ervaringsdeskundige volgt. De Vlaamse regering kan wel een modulering in het bedrag van de ondersteuningsbeurs aanbrengen, gebaseerd op de reële gezinssituatie van de betrokken persoon.

De ondersteuningsbeurs wordt uitgekeerd in maandelijkse termijnen, en is niet terugvorderbaar.

De Vlaamse regering bepaalt de nadere regelen voor het verstrekken van de ondersteuningsbeurs.

Artikel 6

De Vlaamse regering bepaalt welke instellingen erkend worden om de opleiding tot ervaringsdeskundige te verstrekken.

Het besluit tot erkenning wordt gebaseerd op :

- 1° een opleidingsduur van maximaal acht semesters ;
- 2° de fasering van de opleiding ;
- 3° de inhoud van het opleidingsprogramma en de eindtermen.

Artikel 7

De middelen voor de ondersteuningsbeurs aan de personen in opleiding zijn afkomstig uit een ondersteuningsfonds “opleiding ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting”. Dat ondersteuningsfonds wordt opgericht en gefinancierd door de Vlaamse regering.

Artikel 8

De aanvraag voor een ondersteuningsbeurs wordt door de persoon die toegelaten is tot de opleiding tot ervaringsdeskundige ingediend bij de Vlaamse administratie.

De beslissing over de aanvraag wordt onverwijld aan de betrokken persoon meegedeeld.

De Vlaamse regering bepaalt de nadere aanvraagprocedure.

Artikel 9

Dit decreet treedt ten laatste in werking op 1 juni 2004.

Ria VAN DEN HEUVEL

Jan ROEGIERS

Jan VAN DUPPEN
